

Herfst 2018

Kleeftkruid



*Instituut voor natuureducatie
en duurzaamheid.*

Contactblad IVN Raalte



Inhoudsopgave

Colofon	3
Voorwoord	4
En nou wegwezen!!	5
Boerenmarkt Stöppelhaene 2018.....	7
Nico de Haan komt naar Raalte	9
Gierzwaluwen gespot in Polen	10
Cursus determineren	11
Het kleurrijke najaar	13
Zeg het voort!	17
Natuurgidsenopleiding in Zwolle	17
Welkom nieuwe leden!	18
Waaromierendag op 4 oktober?	18
Korte impressie van de paddenstoelenexcursie 2018.....	19
2018 Een matig kerkuilenjaar.....	21
Paddenstoelen gezien in de gemeent Raalte.....	23
Bestuur en coördinatoren	27
Programma van IVN Raalte	28



Colofon

Kleefkruid

Kleefkruid is het contactblad voor leden en donateurs van IVN Raalte, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid. Kleefkruid verschijnt 4 maal per jaar.

Redactie:

Reni Sterkman
Marie-José van Beurden
Westdorplaan 16
8101 BE Raalte. tel. 353751
kleefkruid@outlook.com

Contacten adverteerders:

ivnraalte@gmail.com

Lay-out:

Jos Harink
De Spinde 37
8102 LA Raalte. tel. 362944
j.harink@gmail.com

Contributie

Leden: € 17,50; jonger dan 18 jaar of tweede lid binnen een gezin: € 7,--.
Contributie jeugdleden: € 7,--.
Donateurs: € 10,--.

Machtiging:

Het bestuur vraagt leden die IVN nog geen machtiging hebben gegeven voor het automatisch overmaken van de contributie, contact op te nemen met het secretariaat.
Bankrek: NL06 RABO 035 45 71 710

De meest actuele informatie staat op onze website:

www.ivn.nl/afdeling/ivn-raalte

Wil je Kleefkruid voortaan graag digitaal ontvangen?

Mail dan naar:
ivnraalte@gmail.com

Onder vermelding van:
naam, adres en mailadres.

Dan kunnen de gegevens genoteerd worden in de ledenadministratie.

**Kopij voor
volgende kleefkruid**

**inleveren
vóór 15 november 2018
bij M.J. van Beurden
kleefkruid@outlook.com**

Voorwoord

Ons jubileum jaar

is nog niet teneinde. Hier een samenvatting van onze extra activiteiten dit jaar.

We begonnen met een jaarvergadering. Hierin werden herinneringen opgehaald aan het oprichten van onze afdeling IVN Raalte. Deze bijeenkomst werd opgefleurd met een expositie over de eerste jaren van ons IVN.

In februari volgde de ledendag in het Boetelerveld. Nog nooit was de opkomst zo groot. Ook de traktatie van de gemeente was niet op zo'n groot aantal berekend.

De excursie naar de Wieden in mei werd terecht volgeboekt. Het was mooi weer en er heerste een gezellige sfeer.

De jeugd werd niet vergeten: voor de jongsten van de scouting werd een natuur ochtend georganiseerd bij de vijvers van Drostenkamp. De leerlingen van groep 7 en 8 van de Korenbloem (ruim 100 leerlingen) kregen een natuurdoedag voorgeschiedeld ook weer bij de vijvers van Drostenkamp

Liefst 10 zeer enthousiaste volwassen "studenten" volgden de planten determinerlessen en de excursies in mei en juni.

Tijdens de Stoppelhaene op de Boerendag werd er extra groot uitgepakt. De werkgroepen steenuilen, weidevogels, gierzwaluwen, wilde planten en de educatie trokken veel publiek gedurende de gehele dag.

Nu is er een fotowedstrijd gaande over het mooiste natuurplekje van Salland.

Als herinnering aan ons jubileum zal ergens in Salland een boom geplant worden. Over de exacte plek en boomsoort wordt nog onderhandeld, maar eens zal ergens een fraaie grote boom ons blijven gedenken.

En als klap op de vuurpijl volgt op dinsdag 27 november een lezing van niet minder dan de bekende vogelman alias de Baardman, Nico de Haan in het Hoftheater.

Een mooi jubileum jaar dus.

Veel leesplezier.

Jan Hendriks

En nou wegwezen!!

Een steenuilvrouwtje broedt ongeveer 24 tot 28 dagen en legt gemiddeld zo'n 4 eieren. Bij een succesvol legsel komen de jonkies eind april, begin mei ongeveer tegelijk uit het ei. Ze blijven 30 tot 35 dagen in het nest en fladderen dan uit. Pas een week later kunnen ze een beetje vliegen. Pa en ma zorgen dan nog 5 weken voor aanvoer van voedsel. In september worden ze door de ouders letterlijk (en met veel tumult) verdreven. Logisch ook, want anders wordt in de winter de concurrentie in hetzelfde voedselgebied te groot. Ze moeten dan zelf een nieuwe plek vinden; dit heet dispersie.

Wegwezen dus !



Uit de terugmeldingen van de geringde uilen blijkt dat ze meestal niet ver wegtrekken. Mannetjes gemiddeld 2,3 km en vrouwtjes ca 6 km. Maar niet elke jonge uil houdt zich aan deze regeltjes. Zo zagen we vrouwtje 3769928 (door een collega op 23 mei 2016 in Balkbrug geringd), dit jaar broedend terug in Raalte. Ook dit heeft een functie: Nieuwe geschikte leefgebieden ontdekken en inteelt voorkomen. Een jaar na geboorte zijn ze al geslachtsrijp. Slechts 1 op de 4 jonge uiltjes komt ook daadwerkelijk dit eerste jaar door. Verkeer, vergiftiging, predatie en verstrikking eisen hun tol.

Als IVN-werkgroep steenuilen plaatsen wij uitsluitend op geschikte locaties speciale steenuilenkasten. Maar er zijn ook personen die zelf een kast hebben gekocht

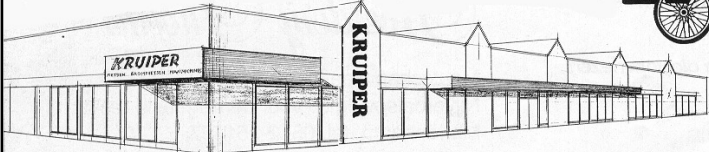
of gemaakt. Ook deze kasten kunnen in onze controles worden meegenomen. Er zijn inmiddels zeer veel varianten in kasten in onze regio. Soms zijn ze verkregen uit schenkingen door bijvoorbeeld Landschap Overijssel of zelfs door particulieren.



Onlangs heeft ons eigen werkgroepslid Jack Speek er een zestel in elkaar geknutseld van restanten schuttinghout. Hij is daar flink druk mee geweest. Om eigen kasten van erfbewoners en I.V.N. kasten goed te kunnen blijven onderscheiden, heeft Jack bovendien een flink aantal **I.V.N. logo-plaatjes** gemaakt, die we volgend seizoen aanbrengen op de kasten die eigendom zijn van het I.V.N. Dit geeft duidelijkheid (IVN kasten blijven ons eigendom) en het is tevens een promotie voor onze vereniging!

Gerard Alferink
Werkgroep Steenuilen

2500 m² fiets- bromfiets- en tuinplezier!





KRUIJER
Fietsen
Bromfietsen
Tuïnmachines

Tel. 362800
Aakstraat 15
Raalte



Stöppelhaene; wat een prachtig feest. Van een eenvoudig oogstfeest in 1951 uitgegroeid tot een vijfdaags mega-feest, zoals we dat de laatste jaren kennen. Een feest waar voor alle leeftijden wat te doen is en waar hééél vééél vrijwilligers aan meewerken. Dit feest draagt zeker bij aan de gemeenschapszin van zo'n mooi dorp. Ook gaat het feest altijd gepaard met een oogstgave. Vroeger kregen de kerken de beschikking over een hoeveelheid graan, dat vervolgens werd verdeeld onder behoeftige parochianen. Tegenwoordig wordt er geld ingezameld bij de Raalter bevolking, dat ten goede komt aan een agrarisch ontwikkelingsproject in het buitenland.

Graan, een erg belangrijk natuurproduct. Maar welk natuurproduct is niet belangrijk? Juist de laatste jaren probeert men de mensen weer even wakker te schudden, door meer aandacht te vragen voor de samenhang in de natuur. Als één onderdeel van de keten ontbreekt, kan dat desastreuze gevolgen hebben voor de rest van de natuur.

Ook IVN-Raalte draagt daar graag een steentje aan bij. De meeste mensen hebben er geen weet van, hoeveel werk er door onze werkgroepen wordt verzet, Dat is echt super!

De boerenmarkt met Stöppelhaene, geeft ons als IVN de gelegenheid om met mensen in gesprek te gaan. Iets te vertellen over de werkgroepen, vragen te beantwoorden, mensen bewuster te maken over bepaalde samenhang in de natuur en aandacht te vragen voor - en informatie te geven over actuele zaken die spelen.



Omdat IVN-Raalte dit jaar 25 jaar bestaat, hadden we een extra grote kraam om ons te presenteren. Het weer werkte fantastisch mee en over belangstelling was dan ook niet te klagen. De kraam werd door verschillende werkgroepen bemand en zag er verzorgd en erg kleurrijk uit. De mensen konden de nodige informatie krijgen wat vogels, nestgelegenheid, planten en verdere natuur betreft.

Om gemakkelijk met mensen in gesprek te komen, lagen er op de kraam o.a. een aantal kleurrijke foto's van "moeders in de natuur", met een vraag eronder, waarop mensen het antwoord zelf konden bedenken of lezen aan de achterkant, waar vaak een erg verrassend antwoord stond. (Met dank aan IVN-Apeldoorn, die ons het idee aanleverde).

Ben Veldman had potjes met bloemen neergezet, waar mensen het kaartje met de juiste naam bij konden leggen, wat voor veel mensen een uitdaging bleek. Het was een erg geslaagde dag waar we weer heel wat mensen (een klein beetje meer) wegwijs in de natuur hebben kunnen maken.

Marie-José van Beurden
Foto's: Ine Kappert



Nico de Haan komt naar Raalte



IVN Raalte bestaat dit jaar 25 jaar. De activiteitenreeks hieromheen wordt afgesloten met een presentatie van niet minder dan Nico de Haan. Deze zal plaatsvinden in het Hoftheater te Raalte op dinsdag 27 november. Nico is een zeer beroemde vogelkenner en vogelbeschermers. Veel vogelboeken staan op zijn naam. Hij is regelmatig te horen op de radio bij het programma Vroege Vogels. En de afgelopen jaren was hij samen met Hans Dorrestijn als de Baardmannetjes te zien op de TV.

De deuren gaan al om 19.00 uur open. In de foyer zal Camera NU uitleg geven over kijkers en camera's. De lezing zelf begint om 20.00 uur. Er zal ook een quiz gehouden worden waarbij aardige prijzen te winnen vallen.

Entree bedraagt €8,-- (Inclusief consumptie).

Kaarten zijn te bestellen op www.hoftheater.nl of telefonisch 0572 361361.

Jan Hendriks

Dus: Noteer in je agenda:

Voor alle leden en niet-leden!

**Dinsdag, 27 november 20.00 uur Hoftheater
Lezing Nico de Haan**

**Vanaf 19.00 uur uitleg over kijkers en camera's
door Camera NU**

Gierzwaluwen gespot in Polen

Tijdens een vakantietrip naar Polen, eind Juli dit jaar, was ik op de markt van de prachtige oude stad Krakow getuige van duizenden gierzwaluwen.

Natuurlijk stond ik daar naar te kijken en al snel vele vakantiegangers met mij, die zich verbaasd afvroegen, wat deze vogels bezielde om met ware doodsvrachting rakelings met duizelingwekkende snelheden rond de muren van de toren(zie foto) te cirkelen!

Het leek erop dat ze zich reeds voorbereidden voor een lange tocht naar hun overwinteringsgebied in Afrika, beneden de evenaar.



Desgevraagd, kon ik het niet laten, terloops wat bijzonderheden te vertellen in Nederlands en in enigszins gebrekkig Duits en Engels, over deze bijzondere vogels. Na enige tijd was het halve luchtruim boven de stad vol met deze bijzondere gierzwaluwen en genoten veel mensen met mij van het bijzonder mooie gebeuren.

Jammer dat het met mijn mobieltje maar behelpen bleek om mooie foto's te maken.

Ondertussen voelde ik me wel een beetje trots dat zoveel mensen nog lang bleven kijken naar het boeiend spektakel!

Toen ik een week later, begin Augustus, weer thuis was in Raalte, waren bijna alle gierzwaluwen hier reeds vertrokken, jammer, maar toch zag ik op 25 Augustus in Borne nog een 5 tal gierzwaluwen, rondcirkelen, wellicht een wat later broedgeval?

Jan van Dam.



Bijzondere planten in het Hoge Broek

In het kader van 25-jaar IVN-Raalte zijn er dit jaar extra activiteiten gepland, waarbij geprobeerd is, om "voor elk wat wils" te organiseren. Zo konden de leden afgelopen zomer o.a. deelnemen aan een cursus determineren, die met veel enthousiasme werd verzorgd door Jan Hendriks. Hij kon, mede hierdoor, rekenen op een tiental al even enthousiaste deelnemers.



Jan wijst op kleine details

Foto's: Marie-José van Beurden

Naast de theorie-avonden in “De helpende handen”, bezochten we buiten ook een aantal locaties, waar de bloemen volop bloeiden. Zo leerden we (determinerend) heel wat namen van bloemen die véél voorkomen, maar zeker ook van de zeldzame soorten; zoals bij een bezoek aan het Hoge Broek.

Marie-José van Beurden



foto: Pascal Hendriks

Het kleurrijke najaar

...blijkbaar blijft er wel eens iets hangen van wat ik toen of toen ooit eens verteld heb; ik word daar althans zo nu en dan wel op aangesproken. Zo ook de opmerking van Georg Soetens (oud-voorzitter van IVN-Raalte): "... ik vind die artikeltjes van jou wel leuk om te lezen, maar het valt mij op dat het meestal over bijzondere zaken gaat en bijna nooit over de 'gewone', zoals we die wel op excursies tegenkomen. Ik herinner mij dat je tijdens een cursus de Russula's voorstelde; zeer algemene paddenstoelen, maar dáár zou ik nu graag wel eens wat meer over willen weten".

Ach, ik ben wel blij met dergelijke suggesties, want ze kunnen allicht een idee voor een nieuw stukje opleveren, zoals dit:



Het kleurrijke najaar



Paddenstoelen, of beter gezegd, vruchtlichamen van schimmels, zijn in alle jaargetijden wel in een of andere vorm en in meer of mindere mate te vinden. Althans: door diegenen die zich speciaal voor die fenomenen interesseren. Maar als ik op warme junidagen de eerste Stinkzwammen ruik (je ruikt ze vaak eerder dan dat je ze ziet), dan weet ik dat het hoogseizoen voor paddenstoelen is aangebroken. Voor de doorsnee wandelaar echter is dat wanneer de eerste Vliegenzwammen worden waargenomen. Deze rood-met-witte-stippen lijken voor hen de kleur van de herfst te vertegenwoordigen. Toch is er een groep van soorten die door Frans Buissink op enig moment de "kleurmengers van het bos" werd genoemd. Dat zijn de Russula's; die groep bepaalt grotendeels de kleurenpracht van paddenstoelen in de herfst. Het zijn rechttoe-rechtaan paddenstoelen zonder opsmuk of toeters en bellen, maar dan op hun kleurenpalet na wel te verstaan; dat beslaat praktisch alle kleuren van de regenboog – sterker nog: er bestaat zelfs een Regenboogrussula! Ook een veelzeggende naam is bijvoorbeeld de "Pastelrussula"; de gele hoed wordt heel verrassend ondersteund door een met rood bevroren steel.



Russula's zijn, zoals gezegd, paddenstoelen zonder versieringen; geen rokjes, franjes of stippen (schubjes). Ik placht ze meestal de prototypes van alle paddenstoelen te noemen; een doorgaans regelmatig gewelfd hoedje met een doorgaans rechte steel. Ook onder het hoedje is het meestal een en al eenvoud; strakke plaatjes (lamellen), zelden gevorkt of gesplitst met tussenlamellen.

Het vruchtvlees van deze soorten is echter wel sterk afwijkend ten opzichte van andere paddenstoelsoorten. De meeste paddenstoelen van het type 'hoedje-steeltje' hebben gewoonlijk vezelig vlees, waardoor een breuk een rafelige wond veroorzaakt. Zo niet bij de *Russula*'s; hun vruchtvlees is opgebouwd uit bolvormige celletjes, die nauw aaneengesloten hun uiterlijk vormen. Wanneer de steel wordt gebroken, dan knapt die als een schoolkrijtje, een nagenoeg rechte wond achter latend.

Ook in de lamellen is die bolvormige structuur waar te nemen; wanneer je met een vinger over de plaatjes strijkt dan versplinteren die heel makkelijk. Op één uitzondering na: de al eerder genoemde *Regenboogrussula*; deze heeft wat fettig aanvoelende plaatjes die soepel met de vinger meegeven. Dat is dan meteen het bepalende kenmerk in het veld, want door zijn veranderlijke kleur (naam!) is hij makkelijk te verwarren met andere *Russula*'s.

Aha, zult u misschien nu denken; die *Russula*'s hebben dus allemaal een kenmerkende kleur; dan zijn ze waarschijnlijk makkelijk te benoemen. Niets is minder waar: er zijn momenteel in Nederland ruim 150 soorten *Russula*'s bekend. Wanneer nu beseft wordt dat met de basiskleuren rood, groen en blauw en de complementaire kleuren geel, cyaan en magenta het kleurenpalet uit slechts zes kleuren bestaat, dan is het duidelijk dat vele *Russula*'s vergelijkbare kleuren hebben en dus dubbelgangers zijn. Maar: de zes kleuren zijn uiteraard niet duidelijk begrensd en er bestaan vele overgangskleuren / tinten en daar maken de *Russula*'s uitbundig gebruik van.

Een veel voorkomend groepje gele *Russula*'s bijvoorbeeld bestaat voornamelijk uit de Geelwitte russula, de Okergele beuken-, de Gele berken- en de Zonnerussula. Het vergt nogal wat oefening om uiteindelijk de verschillende tinten geel van die soorten te onderscheiden, maar dat geldt bijvoorbeeld ook voor de Roden, de Paarsen enzovoort.



Gelukkig bestaan er ook nog ondersteunende kenmerken zoals kleursamenstelling, zoals we zagen bij de Pastelrussula, maar ook afmetingen en in mindere mate geur. De genoemde Okergele beukenrussula zou bijvoorbeeld naar 'appelmoes-uit-blik' ruiken. Helaas blijkt niet iedereen geuren op dezelfde manier te kunnen interpreteren, want in Engeland vindt men dat hij naar geraniums ruikt! Nou ja, je moet toch wát, dus..!

Een ander –niet onbelangrijk- kenmerk is de smaak van de paddenstoel; mycologen (paddenstoelkenners) proeven vaak een heel klein stukje van het rauwe vruchtvlees. Bij Russula's kan dat dan eigenlijk alleen maar leiden tot 'zacht' smakend of tot min of meer scherp (als Spaanse peper). Sommigen smaken zelfs eerst scherp en daar hebben ze dan vaak hun naam aan te danken: wat denkt u bijvoorbeeld van Duivelsbroodrussula, of Bráákrussula?

Er bestaan, voor zover bekend, geen giftige Russula's en de vuistregel is dat alle 'zacht'smakende Russula's eetbaar zijn. De scherpsmakende dus ook wel, maar de Braakrussula draagt natuurlijk niet voor niets die naam. Al snel ligt een indigestie op de loer wanneer daar teveel van 'geproefd' wordt.

Maar die schermen.... ach dat is toch meer specialistenwerk; je moet er van houden. Niettemin werden deze soorten in de voormalige Oostbloklanden veel gezocht. Die paddenstoelen werden dan ge-ensileerd – ingelegd in melk, waardoor ze na bepaalde tijd eetbaarder werden. Dat is wel voorstelbaar als bedacht wordt, dat die landen heel lang geen hoogstaande culinaire mogelijkheden hadden. Dan waren de paddenstoelen, na lange perioden van voornamelijk aardappel- en/of koolsoep, een welkome afwisseling!

Er bestaat nóg een ondersteunend kenmerk, en dat levert bij demonstratie tijdens een excursie steevast de nodige verwondering op. Het (steel-)vlees van Russula's is vaak gevoelig voor aanraking met ijzersulfaat (ferrosulfaat), dat heeft meestal de vorm van een felgroen kristalletje en wordt gewoonlijk 'toversteentje' genoemd. Wanneer het vlees er mee bekrast wordt dan kan dat een kleuromslag teweeg brengen: zalmrose of groenig, (maar soms ook niet). Samen met de andere uiterlijke kenmerken kan zo'n proefje dan van doorslaggevende betekenis zijn.



Toversteentje met
kleuromslagen

De Russula's dus, best een interessante groep paddenstoelen waarvan zelfs de wetenschap het laatste nog niet gezien heeft. Zelfs voor hen is het soortbegrip van de Russula's nog geen vaststaand gegeven.

Tot slot nog een paar opsommingen; namen die tot de verbeelding spreken en aangeven wat een veelzijdige groep het eigenlijk is. Uit die namen is al min of meer op te maken hoe de soort er ongeveer uit moet zien:

KLEUR	GEUR	SMAAK
Groene berkenrussula	Vissige fluweelrussula	Scherpe grauwhoedrussula
Zwartwitte russula	Tweegeurrussula	Braakrussula
Amethistrussula	Stinkende russula	Duivelsbroodrussula
Antracietrussula	Amandelrussula	Bittere kamrussula
Zwartrode russula	Geurige wilgenrussula	Onsmakelijke kamrussula
Oranje russula	Potloodrussula (cederhout)	Milde braakrussula
Azuren russula	Vergelende stinkrussula	Groene peperrussula
Roze berkenrussula	Braakrussula's (vaak naar kokos)	Smakelijke russula
Gele berkenrussula	Appelgeurrussula	
Kleurekrijtrussula (!)	Jodoformrussula	
Regenboogrussula	Vissige beukenrussula	
Roze geelplaatrussula	Odeurrussula	
Witte russula		
Okerroze russula		
Lila russula		

Zoals gezegd: de Russula's zijn de kleurmengers van het bos, dus hier dient nog opgemerkt te worden dat de lijst met namen die kleuren aanduiden, makkelijk vijf keer zo groot gemaakt kan worden. Dat moet toch wel wat betekenen!

Kijk dit najaar eens uit naar de Russula's en het zal duidelijk worden dat de Rood-met-witte-stippen écht niet de enige kleurrijke persoonlijkheid is!



Met herfstgroeten,

Die padd'nstoele'nkjerl



André Houter

foto's van André Houter
De fraaie 'Berijpte russula'

Zeg het voort!

Beste leden en donateurs,

Het is ons gelukt om Nico de Haan naar Raalte te krijgen om hier in het Hoftheater een presentatie te geven. Op dinsdag 27 november.

Als afsluiting van ons jubileumjaar. Meer gegevens zie elders in dit blad.

Iedereen is van harte welkom, **ook niet leden**. Omdat het praktisch gezien moeilijk is om leden gratis toegang te verlenen, is besloten dat ook de leden entree moeten betalen. 8 Euro inclusief consumptie. Dat houdt dus in dat ieder zelf kaarten moet bestellen en wel via www.Hoftheater.nl. Doe dat wel op tijd want we hebben geen idee hoeveel mensen hier op af komen en het zou jammer zijn als je achter het net zou vissen. Er zijn overigens 300 plaatsen in het theater.

Zeg het voort!
Het zou fantastisch zijn als het Hoftheater
helemaal vol zou zitten!

Groet, Jan Hendriks

Natuurgidsenopleiding in Zwolle

In januari 2019 start IVN Zwolle weer met een natuurgidsenopleiding (NGO). Wil jij jouw passie voor de natuur graag delen met anderen? Dan is een opleiding tot IVN-natuurgids iets voor jou!

Als IVN-natuurgids betrek je andere mensen bij de natuur in de eigen woonomgeving en maak je de samenhang tussen plant, dier, mens en milieu zichtbaar. Je geniet van de natuur, komt er meer over te weten en steekt je handen ervoor uit de mouwen! Tijdens de opleiding leer je ook meer over je eigen houding ten opzichte van de natuur en oefen je vaardigheden en werkvormen om deelnemers te stimuleren zelf de natuur te beleven, te onderzoeken en te beschermen.

Heb je interesse, meld je dan alvast aan op de website van IVN Zwolle. Op 29 oktober is er een informatie-avond over de natuurgidsenopleiding. Meer informatie over de aanpak en inhoud van de cursus vind je op de website van IVN Zwolle of bij Renée Cornelis, coördinator NGO via Natuurgidsenopleiding@ivnzwolle.nl of tel. 038-4605978 (na 16 uur).

Welkom nieuwe leden!



We heten de volgende leden hartelijk welkom bij IVN-Raalte en hopen dat ze snel hun weg vinden binnen onze vereniging, zodat ze volop en met nog meer plezier van de natuur kunnen genieten.

Fedde Sterringa,
Helène Oude Essink Nijhuis-Nijland,
Gerda Lennips,
Willem Groenewoud,
Arnold van der Staak,

Raalte
Raalte
Heino
Heeten
Raalte

Als jullie nog niet aangesloten zijn bij een werkgroep en jullie zouden dit wel graag willen; of als jullie het leuk vinden om zo maar een keer mee te gaan om te kijken, neem dan gerust contact op met een van de coördinatoren.

Hun telefoonnummer en e-mailadres staan achter in dit kleefkruid.

We wensen jullie heel veel fijne jaren binnen onze vereniging.

Waarom dierendag op 4 oktober?

Ieder jaar op 4 oktober is het dierendag, een dag die bedacht is door twee dames. De Tsjechische Ilse Winter schreef in 1927 een brief aan de voorzitter van de wereldvereniging van de dierenbescherming, de Britse Margaret Ford.

Winter stelde voor om één dag per jaar speciaal aan de dieren te denken.

De datum 4 oktober kozen ze, omdat dat de sterfdag van de heilige Franciscus van Assisi is.

Deze Franciscus was onder andere de heilige van planten en dieren. De eerste officiële dierendag in Nederland was op 4 oktober 1930.

Komt uit een bericht van BNNVARA – vroege vogels

Korte impressie van de paddenstoelenexcursie 2018

Zondag 7 oktober, na een lange droge zomer, staan we in het zonnetje bij een temperatuur van ongeveer 15 graden. Als we om 14.00 uur op het punt staan om het Reelaer in te lopen, komen er net nog ouders met kinderen aanfietsen. Mooi, dat geeft altijd een bijzondere sfeer aan zo'n tocht. Van hun enthousiasme bij de vondst van een paddenstoel geniet iedereen.



foto: Ine Kappert

André Houter, onze gids, houdt een korte inleiding. Hij vertelt dat we na zo'n droge zomer niet al te veel kunnen verwachten. Paddenstoelen hebben vocht nodig, dus we zullen goed moeten zoeken. Dat is voor de kinderen het sein om "op jacht" te gaan. Met een kleine zoekkaart en spiegeltjes lopen ze voor de deelnemers uit.

Als eerste staan we stil bij het eekhoorn-tjesbrood. André vertelt over de paddenstoel en zegt tegen de kinderen: "Leg je spiegeltje er maar eens onder, dan kun je de onderkant zien". Prompt leggen 4 kinderen hun spiegeltje eronder.

Regelmatig staan we even stil: bij een russula, porseleinzwam, een inktzwam, fopzwam. Niet alle paddenstoelen staan in de zoekkaart, maar dat deert de kinderen niet.

Namen van paddenstoelen moeilijk? Welnee, zegt André.....gewoon goed kijken. Hier: bij de krulzoom....je ziet dat de hoed wat naar binnen gekruld is.....

en de breedplaatstreephoed: kijk maar eens goed waarom hij deze naam gekregen heeft.....

Door de droogte zijn de kleuren niet altijd zoals ze moeten zijn. Als Tobias met een klein zwammetje aan komt rennen is dat "de vondst van de dag"; het is een rodekoolzwammetje, wel wat bleker dan dat het behoort te zijn. Maar een kleurige paddenstoel werd ook gevonden. Met een doorsnede van ongeveer 1 à 2 cm lag, tussen het blad verscholen, de grote oranje bekerzwam. Knaloranje! Bijzonderheid bij deze paddenstoel is dat hij geen buisjes of lamellen heeft, maar "zakjes" die bovenop liggen, van waaruit hij zijn sporen verspreidt. Soms staan ze in groepjes, en dat is hier ook het geval.

De kinderen rennen naar de volgende zwam: André..... André.....kijk hier eens!
Het is de reuzenzwam. Overduidelijk aanwezig aan de voet van een beuk. De zwam is dodelijk voor de boom, die al in slechte conditie is. Hij verstopt de vaten en daardoor wordt de sapstroom geblokkeerd.
Na bijna 2 uur staan we weer bij ons vertrekpunt. Een heerlijke middag in het bos. Jong en oud heeft genoten.

Ine Kappert



2018 Een matig kerkuilenjaar



Na de controles van de nestkasten zagen we dit jaar een duidelijke daling van het aantal broedparen van de kerkuil. Uiteindelijk hebben we 13 broedparen weten te lokaliseren, terwijl we in 2017 nog 23 broedparen konden melden.

2017 was dan ook een uitstekend muizenjaar hetgeen natuurlijk tot gevolg had, dat er ook veel broedparen jongen konden groot brengen (landelijk $\pm$ 3364 broedparen).

Het blijft altijd nog een raadsel waardoor de muizenstand plotseling een stuk lager ligt. Men denkt dat de muizen bij grote populaties erg druk zijn met territoriale gevechten en dat ze zich daardoor niet meer zo veel voortplanten. We zien meestal een drie á vierjarige cyclus. Blijkbaar hebben de kerkuilen direct in de gaten dat de muizenstand verandert, want

in een slecht muizenjaar zijn er minder broedparen en kleinere nesten. Hierdoor zien we ook bij de kerkuilen dat er om de drie á vier jaar een piek zit in het aantal broedparen.

Ook troffen dit jaar niet zulke grote nesten aan.

Op de foto zien we een jong dat waarschijnlijk achtergelaten is door de ouderdieren. De kasteigenaar had het idee dat het dier niet meer gevoed werd. We hebben toen besloten om het dier mee te nemen en een paar weken met eendagskuikens en muizen te voeren.

Hij at al zelfstandig en groeide prima en na enige weken hebben we besloten om hem weer terug te plaatsen in de kast waar hij uit het ei was gekropen. Eenmaal bij de kast aangekomen bleek echter dat één van de ouderdieren uit de kast kwam zetten. Toen stonden we voor een dilemma. We konden hem terugplaatsen in de kast met als risico dat het ouderdier bij thuiskomst een "vreemde" kerkuil in zijn kast zag zitten. Dit zou ongetwijfeld tot een gevecht geleid hebben. Uiteindelijk hebben we het dier in de directe omgeving losgelaten. Ook dan zal die terechtkomen in een territorium van een andere kerkuil, maar dat is nu eenmaal het lot van jongen. Ze worden overal weggejaagd totdat ze een plekje vinden waar nog

geen broedpaar woonachtig is. De jonge uilen hebben dus altijd een zeer moeilijke periode tot ze ergens gesetteld zijn. Het is daarom dan ook niet vreemd dat in het eerste jaar 80% van de jongen uilen bij hun omzwervingen omkomen. Wij hopen echter dat deze uil in staat is geweest om een eigen plekje te vinden.

Paul Uijtenboogaart
Jan Legebeke
Gerard van den Enk

Kerkuilenwerkgroep IVN Raalte



foto: Pascal Hendriks

Paddenstoelen gezien in de gemeent Raalte



Paul Uijtenboogaart stuurde deze foto met het bericht:

In de beeldentuin van kasteel het Nijenhuis in Heino, zag ik deze Biefstukzwam aan de voet van een grote wintereik staan.

En zelf werd ik door Henk Gensen uit Heino gebeld, dat er aan de ingang van de Colckhof in Laag Zuthem enkele gigantisch grote paddenstoelen stonden. Om ze niet te missen, ben ik meteen op de fiets gesprongen om er een paar foto's van te maken voor dit herfstnummer van Kleefkruid.





En....ze waren inderdaad erg groot.

Heel erg mooi. Ook de onderkant van de paddenstoelen was een foto waard.

Foto's: Marie-José van Beurden



Maar.....? Zijn we erg blij met deze paddenstoelen?.....

Omdat ikzelf geen paddenstoelenkenner ben, heb ik even informatie ingewonnen bij iemand, die ontzettend veel van paddenstoelen weet: André Houter “Die padd’nstoel’nkjerl”.

En dit is wat hij over deze paddenstoelen schreef:

“Het gaat om de Reuzenzwam – Meripilus giganteus. Dezelfde zwam die de verwijdering van de beuk in de Kennedylaan in Raalte noodzakelijk maakte. Dat is een notoire boomvernietiger, die vooral op beuken voor komt. Jarenlang nadat de beuk is verdwenen, kan de zwam nog steeds terugkomen op de achtergebleven stronk.”

Dus hoe mooi en gigantisch deze paddenstoelen ook zijn....ze kunnen beter bij de beuken wegblijven.

Marie-José van Beurden



Hét schoonmaakbedrijf uit Salland

te Wierik

www.tewierik.eu

Biologische
boerderij
winkel



Overesch
ecologische landbouw

Hondemotsweg 40
8101 NJ Raalte
0572 39 16 74
info@overesch.nl
www.overesch.nl



Bestuur en coördinatoren

Bestuur

Voorzitter:

Jan Hendriks
Drostenkamp 30
8101 BZ Raalte
Tel. 0572 - 354381
hendriks1949@kpnmail.nl

Secretaris:

Ine Kappert
De Heerd 113
8102 LL Raalte. Tel. 357345
inekappert@daxis.nl

Penningmeester:

Jan Clemens
Almelosestraat 5
8102 HA Raalte
Tel. 0572- 353987
j.w.clemens@hetnet.nl

Bestuursleden:

Marijke Stroek
g.stroek@hetnet.nl
Tel. 06-48041104

Coördinatoren van de werkgroepen

Steenuilen:

Gerard Alferink
alferink1948@gmail.com
Tel. 0572-381767

Roofvogels:

Martijn Wijnberg
martijn_wijnberg@hotmail.com
Tel. 06-29113940

Nestkasten:

Albert Hut
utah61@home.nl
Tel. 0572-360400

Weidevogels:

Gé Halman
ge.halman@home.nl

Vogelzang:

Louis Slurink
louisslurink746@gmail.com

Wilgenknotten:

Jos Tutert
jamtutert@gmail.com
Tel. 0572-357907

Jan Kerkdijk

06-22132991
j_kerkdijk@hotmail.com

Hoogstamfruit:

Marit Maas
marit.maas@maasenergysys-
tems.nl
Tel. 06-10134104

Watervogels:

Hein Kogelman
heinkogelman@hotmail.com
Tel. 0572-354750

Kerkuilen:

Jan Legebeke
legebekenieuwburg@
gmail.com

Paul Uijtenboogaart

pm.utb@home.nl
Tel. 0572-352647

Wilde planten en kruiden:

Georg Soetens
gsoetens@home.nl
Tel. 0572-357765

Jan Hendriks

hendriks1949@kpnmail.nl
Tel. 0572 - 354381

Gierzwaluwen:

Jan van Dam
jan.vand19@gmail.com
Tel. 0572-360336

Natuurlijke omgeving: vacant

Werkgroep Educatie:

- informatie stand
- kleeftkruid
- website
- excursies voor volwas-
senen
- gezinsexcursies
- lezingen en cursussen

Reni Sterkman,
Marie-José van Beurden en
Ine Kappert
inekappert@daxis.nl
Tel. 0572 - 357345

Oproep aan alle leden!!!

Om onze ledenadministratie actueel te houden, verzoekt het bestuur ieder lid om een adreswijziging, een nieuw emailadres en een nieuw telefoonnummer zo spoedig mogelijk door te geven.

Deze wijzigingen kunnen doorgegeven worden aan:
ivnraalte@gmail.com



foto: Pascal Hendriks

Programma van IVN Raalte

Zaterdag 3 november 2018 De Landelijke Natuurwerkdag

Steek ook uw handen uit de mouwen en doe mee!

Kijk op www.ivn.nl/afdeling/raalte voor plaats en tijdstip.

Dinsdag 27 november 2018 presentatie door Nico de Haan

Locatie: Hoftheater,

Tijd: Inloop vanaf

Voorhof 2, 8102 MH Raalte

19.00 uur: Camera NUgeeft uitleg over kijkers en camera's.

Aanvang lezing:

20.00 uur

Eindtijd:

22.30 uur

Entree:

€8,-- (Inclusief consumptie).

Kaarten:

bestellen op www.hoftheater.nl of telefonisch 0572 361361.

Zondag 6 januari 2019 Winterwandeling

Op 6 januari 2019 organiseert IVN Raalte samen met Landbouwmuseum de Laarman in Luttenberg de jaarlijkse winterwandeling .

De routes van ongeveer 5, 12 of 18 kilometer voeren langs de mooiste plekjes rondom Luttenberg.

Zet deze datum alvast in uw agenda en waai heerlijk uit in het nieuwe jaar!

Algemene informatie:

Bovengenoemde activiteiten zijn voor iedereen die zich voor de natuur interesseert, jong en oud, leden en niet-leden.

Hebt u vragen of opmerkingen over bovenstaande activiteiten , neem dan contact op met Ine, telefoon 0572 357345 of Reni telefoon 0572853118 of mail naar ivnraalte@gmail.com.

Zie voor de meest actuele informatie: www.ivn.nl/afdeling/ivn-raalte